

PAGEO

PALLAS ATHÉNÉ GEOPOLITIKAI ALAPÍTVÁNY

A Kim Jong-nam elleni merénylet politikai következményei

PAGEO

PAGEO Kutatóintézet - POLICY BRIEF – 2017. 04. 03.

2013. február 13-án Kim Jong-nam, az észak-koreai diktátor Kim Jong-un féltestvére merénylet áldozata lett Kuala Lumpurban a nemzetközi repülőtéren, amelyet feltételezhetően az észak-koreai vezetés rendelt el. Az esemény következtében Malajzia és Észak-Korea között példátlan módon megromlottak a kapcsolatok, miközben a maláj kormány az esetet elsősorban saját belpolitikai céljaira kívánja felhasználni. A diplomácia patthelyzet végül kompromisszummal zárult, amely a jelek szerint mindkét félnek elfogadható eredményt hozott.

- **2013. február 13-án Kim Jong-Nam az észak-koreai diktátor Kim Jong-un féltestvére merénylet áldozata lett Kuala Lumpurban.**
- A maláj hatóságok szerint **a férfi halálát VX ideggáz okozta**, a merényletet pedig Észak-Korea rendelhette el.
- **A maláj rendőrség 4 embert vett őrizetbe a gyilkosság vádjával**, de a további gyanúsítottak között az észak-koreai nagykövetség egyes munkatársai is szerepeltek.
- Észak-Korea visszautasította a vádakát, **a két ország korábbi harmonikus kapcsolata pedig gyorsan megromlott.**
- **A nagykövetek kölcsönös kiutasítását követően március elején mindkét ország megtiltotta a másik állampolgárainak, hogy elhagyják az országot, amely példátlan lépésnek minősül a nemzetközi diplomáciában.**
- **Najib Tun Razak maláj miniszterelnök elsősorban saját belpolitikai céljaira kívánta felhasználni az esetet**, hiszen így próbál nagyobb politikai támogatást szerezni a korrupciós botrányok után, a 2018-as parlamenti választások előtt.
- A nemzetközi közvélemény **Észak-Korea újabb agresszív és példátlan lépésének minősítette az esetet**, amely az ország további elszigetelődését eredményezte és még Kínával is kiélezte a viszonyt.
- **A diplomácia krízis március végén ugyan megegyezéssel zárult, a korábbi harmonikus kapcsolatok helyreállítása nem tűnik valószínűnek** Malajzia és Észak-Korea viszonylatában.

Ki volt Kim Jong-nam?

Kim Jong-nam a néhai észak-koreai vezető Kim Jong-il legidősebb fia volt, akit törvénytelen gyermekként született 1971-ben. Tanulmányait a Szovjetunióban majd Svájcban végezte. Hazatérve kormányzati pozíciókat kapott, **1994 és 2001 között a legfelsőbb vezetés örökösének tekintették**, de miután apja egyre nagyobb figyelmet szentelt legkisebb fiának Kim Jong-un-nak, befolyását hamarosan elveszítette. 2001-től a kínai kormány védelmét élvezte Makaón, **hazájával szemben pedig kritikus álláspontot képviselt**. Miután 2011-ben Kim Dzsong Un átvette az ország vezetését – dél-koreai források szerint – féltestvére ellen likvidálási parancsot adott ki, melynek következtében az évek során több merényletet is szerveztek. ¹

Kim Jong-nam

A merénylet

2013. február 13-án Kuala Lumpurban a nemzetközi repülőtér várótermében Kim Dzsong Nam-ot két nő közelítette meg. Együkük a vietnami Doan Thi Huong folyadékot permetezett rá, ezt követően az indonéz Siti Aisyah pedig ruhával törölte meg az arcát. A férfi még képes volt segítséget kérni a repülőtér munkatársaitól, **de az állapota rohamosan romlott és hamarosan életét veszítette.**² A maláj hatóságok a vizsgálat során megállapították, **hogy Kim Jong-nam halálát VX ideggáz okozta, amely a legveszélyesebb idegmérgek közé tartozik.**³ Előállítására és használatára valószínűleg csak állami szereplők képesek, többek között ezért is terelődött a gyanú Észak-Koreára. Phenjan szerint szívelégtelenség okozta a halált és a maláj hatóságok eljárását törvénytelennek

minősítette, amely a kapcsolatok megromlását okozta.

A malajziai rendőrség **a két feltételezett női merénylő mellett egy maláj és egy észak-koreai állampolgárt is letartóztatott**, további négy észak-koreai állampolgár ellen pedig elfogatási parancsot adott ki. A két nő jelenleg is azt hangoztatja, hogy ismeretlenek egy valóságshow részeként kérték meg őket a cselekményre és nem volt tudomásuk tettük valódi jellegéről, de a bizonyítékok ennek ellent mondanak.⁴ Ha bűnösnek találják őket akár halálbüntetést is kaphatnak.

Malajzia és Észak-Korea kapcsolata

A két ország **1973-ban létesített diplomáciai kapcsolatot**, 2003-ban pedig nagykövetséget is nyitott egymás területén. 2009-ben megállapodást kötöttek a vízumkötelezettség eltörléséről, melynek következtében **Malajzia lett az első ország, amely lehetővé tette az észak-koreai állampolgárok számára a vízummentes beutazást.**⁵ Két évvel később már közvetlen légi járat is indult Phenjan és Kuala Lumpur között.

A két ország gazdasági kapcsolatai is sokat fejlődtek, a **bilaterális kereskedelem összértéke 2016-ban elérte az 5,7 millió dollárt.** Malajzia számára a legfontosabb export termékek a pálmaolaj és a természetes gumi, Észak-Koreából pedig főleg vas és acél termékeket, valamint vegyi anyagokat importál.⁶ A turizmus fejlesztésére is komoly erőfeszítések történtek.⁷ Bizonyos értesülések szerint észak-koreai cégek fegyverkereskedelmet is folytattak Malajzia területén.⁸ Érdekes, hogy a merénylet után a konfliktus ellenére a gazdasági kapcsolatokban nem történt változás, ez pedig azokat a véleményeket támasztja alá, hogy a két ország között speciális kapcsolat áll fenn. Valójában azonban **Malajzia csupán egyike annak az 50 országnak, ahol észak-koreai diplomáciai képviselet nyílt, és amelyek elkötelezettek a gazdasági, kulturális kapcsolatok fejlesztése mellett**, ráadásul, noha a kétoldalú kapcsolat mindkét fél számára fontos az csupán csak az egész délkelet-ázsiai régió vonatkozásában értelmezhető. Malajzia és a környékbeli országok Phenjan felé való közeledését

ugyanakkor Dél-Korea, az USA és a nemzetközi szervezetek is rosszállással fogadják.⁹

A kapcsolatok megromlása a merényletet követően

Kim Jong-nam holttestének boncolását Észak-Korea a kezdetektől ellenezte. Amikor Malajzia nem volt hajlandó átadni a holttestet Phenjannak, **az észak-koreai nagykövet ekkor a Dél-Koreával való összejátszással vádolta meg a délkelet-ázsiai országot** és azzal fenyegetőzött, hogy a nemzetközi bírósághoz fordul az ügyben.¹⁰ **Február 20-án a maláj kormány behívta Khang Chol nagykövetet, ezzel együtt visszahívta nagykövetét Phenjanból.** Miután február 14-én nyilvánosságra került a boncolás eredménye, Észak-Korea azt csupán ellenséges konspirációnak minősítette és az őrizetbe vett személyek szabadon bocsátását követelte.

Február 18-án egy észak-koreai delegáció érkezett Kuala Lumpurba a kapcsolatok rendezésének céljával, de eredményt nem ért el. Phenjan szerint Dél-Korea és az USA nyomására Malajzia is Észak-Korea nemzetközi megítélését akarja rontani, a merénylettel kapcsolatos vádak pedig visszautasította. A maláj rendőrség szerint viszont az észak-koreai nagykövetség egyes munkatársai is érintettek voltak a merénylet kivitelezésében.¹¹

Március 6-án Malajzia megtiltotta az észak-koreai állampolgárok vízummentes beutazását biztonsági okokra hivatkozva, **két nappal később pedig az észak-koreai nagykövetet is nemkívánatos személynek (persona non grata) minősítette,** akinek 48 órán belül el kellett hagynia az országot. **Válaszul Észak-Korea is kiutasította a maláj nagykövetet, március 7-én pedig az összes az országban tartózkodó maláj állampolgár számára megtiltotta Észak-Korea elhagyását.** A nemzetközi diplomáciában páratlanak minősülő lépést azonban **Malajzia is viszonozta,** lehetetlenné téve az észak-koreaiak távozását Malajziából.¹²

Azóta mindkét ország jelentős erőfeszítéseket tett a kapcsolatok rendezésére. **Március 26-án végül a maláj rendőrség beléphetett az észak-koreai nagykövetség területére és megkezdődtek a tárgyalások** a 3 feltételezett

észak-koreai gyanúsított kihallgatásával és Kim Dzsong Nam holttestének hazaszállításával kapcsolatban.¹³ A legfrissebb információk szerint a megállapodás is megszületett, **így Észak-Korea hazaszállíthatja a testet, miközben a gyanúsítottak is távozhatnak.** **Ezzel együtt az Észak-Koreában rekedt malájok is hazatérhettek.**¹⁴

A nemzetközi következmények

Az eset hatására a korábban baráti viszonyt ápoló Észak-Korea és Malajzia konfliktusa a végletekig kiéleződött, jelentős nemzetközi visszhangot kiváltva. Észak-Korea számára **csak negatív hatása lett az incidensnek,** hiszen a világ csupán a diktátor Kim Dzsong Un egy újabb kegyetlen és a nemzetközi szabályokat semmibe vevő lépésének látta az esetet, ami a ballisztikus rakétákkal végrehajtott kísérletek után **további feszültségeket szül Északkelet-Ázsiában.** Az USA és szövetségesei ezért az Észak-Koreával szembeni **határozott fellépést sürgetik.**¹⁵

Kína számára sem jött jól a merénylet, hiszen egyes vélemények szerint **Kim Jong-nam személyében Peking egy lehetséges alternatívát látott a jelenlegi vezetéssel szemben.** A Kína védelmét élvező észak-koreai kiiktatása minden bizonnyal kellemetlenül érintette Kínát, de **a Kim Jong-un-nal szembeni kemény reakciója mégis valószínűtlen.** Mivel a Koreai-félsziget egyesítése egyelőre még nem szolgálná Kína érdekeit, **az Észak-Koreával fennálló jelenlegi viszony folytatása tűnik valószínűnek.**¹⁶

A maláj belpolitika

Najib Tun Razak maláj miniszterelnök számára a nemzetközi **incidens pozitív következményekkel is járt.** A kormányfő a Nyugattól az utóbbi időben egyre több kritikát kapott a Kínával és Észak-Koreával fenntartott kapcsolata miatt, de **éles és kemény reagálásával most részben sikerült erre választ adnia.**

Najib Tun Razak maláj miniszterelnök

Najib belpolitikai elszigeteltsége még látványosabb, hiszen **a korrupciós botrányok miatt nem csak a népszerűsége csökkent, de folyamatosan a politikai támadások keresztútjába került.** Az államilag szentesített korrupció, a nepotizmus és a patrónus kliens viszonyok visszaállításával is megvádolt politikus számára a legsúlyosabb csapást az **1MDB ügy kirobbanása** jelentette. Feltételezések szerint az állami pénzalapból 3,5 mrd. dollár tűnt el, ebből közel 1 mrd kerülhetett Najib számlájára.¹⁷

A 2018-as nemzetgyűlési választások előtt **a Kim Jong-nam gyilkosság megfelelő figyelemelterelésül szolgál a kormányfőnek a botrányokról,** miközben népszerűségét is igyekszik visszaszerezni. Stratégiája rövid távon eredményes lehet, de aligha lesz képes sokáig elvonni az állampolgárok figyelmét a korrupciós politikai rendszeréről.¹⁸

Következtetések

Kim Jong-nam halála jelentős diplomáciai bonyodalmakat okozott, melyek tovább növelték Észak-Korea elszigeteltségét. **A maláj kormány az esetet saját politikai céljai érdekében kívánta kihasználni,** ennek eredményessége viszont hosszútávon megkérdőjelezhető. Mivel mindkét fél a kompromisszumban érdekelt, **a krízis eszkalációja helyett, összességében a maláj-észak-koreai kapcsolatok rendezésére számíthatunk,** noha minden valószínűség szerint a korábbi harmonikus viszony helyreállításáról már nem lehet szólni.

Készítette: Klemensits Péter

PAGEO - Policy Brief

Felelős szerkesztő: Bendarzszevszkij Anton
Szerzők: Bendarzszevszkij Anton, Czirják Ráhel, Eszterhai Viktor, Gere László, Klemensits Péter, Maráczai Fanni, Polyák Eszter, Vajda Zita

Kiadja a Pallas Athéné Geopolitikai Alapítvány ©
HU-1054 Budapest, Szabadság tér 8-9
www.geopolitika.hu

ISSN 2498-7697

Jegyzetek

¹ O'GRADY, Bill: The Assassination of Kim Jong Nam. Advisor Perspectives, March 6, 2017, 1-2.
<https://www.advisorperspectives.com/commentaries/2017/03/07/the-assassination-of-kim-jong-nam?channel=Global%20Markets> (2017.03.23.)

² GRAHAM-HARRISON, Emma: The death of Kim Jong-nam: what we know. In: The Guardian, 16 February 2017
<https://www.theguardian.com/world/2017/feb/16/kim-jong-nam-killing-what-we-know> (2017.03.13.)

³ A VX ideggázt az ENSZ Biztonsági Tanácsa a tömegpusztító fegyverek közé sorolta, a vegyi fegyverekről szóló 1993-as konvenció pedig törvénytelennek minősítette az előállítását és használatát.

⁴ A maláj hatóságok szerint a gyanúsítottak korábban már gyakorolták a merényletet és a VX ideggáz alkalmazásának részleteivel is tisztában voltak. O'GRADY: 3.

-
- ⁵ AZIZ, Fazleena: Only Malaysians can visit North Korea without a visa. In: The Star Online, March 9, 2009. <http://archive.is/vRwZg> (2017.03.13.)
- ⁶ MALIK, Ahmad Rasik: The Malaysia-North Korea Diplomatic Meltdown. Issue Brief, Institute of Strategic Studies, March 16, 2017, 4. http://issi.org.pk/wp-content/uploads/2017/03/Final_IB_Ahmad_R_Malik_16-03-2017.pdf (2017.03.19.)
- ⁷ 2001 óta már több mint 1000 maláj állampolgár utazott Észak-Koreába. AZIZ
- ⁸ „Malaysia says intercepted North Korean arms shipment to Thailand in 2011.” Channel News Asia, 20 March 2017 <http://www.channelnewsasia.com/news/asiapacific/malaysia-says-intercepted-north-korean-arms-shipment-to-thailand/3610516.html> (2017.03.19.)
- ⁹ Észak-Korea ballisztikus rakétákkal végrehajtott kísérletei és az ellene hozott nemzetközi szankciók tovább rontják az országgal való együttműködés esélyeit. PARAMESWARAN, Prashanth: The Myth of a North Korea-Malaysia Special Relationship. In: The Diplomat, February 23, 2017 <http://thediplomat.com/2017/02/the-myth-of-a-north-korea-malaysia-special-relationship/> (2017.03.13.)
- ¹⁰ Vagyis hogy Malajzia engedély nélkül végezte el a boncolást egy külföldi állampolgáron. RYALL, Julian: Picture emerges of Kim Jong-nam slumped over moments before his death as second post mortem to be conducted. In: The Telegraph, 18 February 2017 <http://www.telegraph.co.uk/news/2017/02/18/north-korean-passport-holder-arrested-malaysia-killing-kim-jong/> (2017.03.13.)
- ¹¹ Az egyik gyanúsított Hyon Kwang Song a nagykövetség másodtitkára.
- ¹² Jelenleg kb 1000 észak-koreai állampolgár tartózkodik Malajziában, míg 11 maláj Észak-Koreában. PANDA, Ankit: Pyongyang Bans All Malaysian Citizens From Leaving North Korea As Diplomatic Row Reaches New Heights. In: The Diplomat, March 07, 2017 <http://thediplomat.com/2017/03/pyongyang-bans-all-malaysian-citizens-from-leaving-north-korea-as-diplomatic-row-reaches-new-heights/> (2017.03.12.)
- ¹³ „Malaysian police reportedly enter North Korean Embassy amid rumors of Kim corpse handover to Pyongyang.” In: The Japan Times, March 27, 2017 <http://www.japantimes.co.jp/news/2017/03/27/asia-pacific/malaysian-police-reportedly-enter-north-korean-embassy-amid-rumors-kim-corpse-handover-pyongyang/#.WNOQLDvyjIU> (2017.03.28.)
- ¹⁴ PEARSON, James – MENON, Praveen: North Korean murder suspects go home with victim's body as Malaysia forced to swap. Reuters, March 31 2017 <http://www.reuters.com/article/us-northkorea-malaysia-kim-idUSKBN1711NI> (2017.03.31.)
- ¹⁵ MILLER, Joshua Rett: Why the killing of Kim Jong Un's brother is a terrifying sign? In: New York Post, February 15, 2017 <http://nypost.com/2017/02/15/why-the-killing-of-kim-jong-uns-brother-is-a-terrifying-sign/> (2017.03.18.)
- ¹⁶ POWER, John: What Does the Kim Jong-Nam Assassination Mean for China? In: The Diplomat, February 17, 2017 <http://thediplomat.com/2017/02/what-does-the-kim-jong-nam-assassination-mean-for-china/> (2017.03.12.) Xi Jinping kínai elnök a korábbi vezetéssel szemben hűvös kapcsolatokat ápol Kim Dzsong Un-nal, de pragmatikus okokból mégis az együttműködést választotta.
- ¹⁷ HUNT, Luke: Is the North Korea Crisis a Gift for Malaysia's Najib? In: The Diplomat, March 13, 2017 <http://thediplomat.com/2017/03/is-the-north-korea-crisis-a-gift-for-malaysias-najib/> (2017.03.20.)
- ¹⁸ A kormánypárt, az UMNO vereségére 2018-ban sem lehet számítani, de a támogatás csökkenése kényelmetlen helyzetbe hozhatja a hivatalban lévő miniszterelnököt. BHATIA, Manjit: Malaysia's criminal state of mind. In: New Mandala, 06 March 2017 <http://www.newmandala.org/malaysias-criminal-state-mind/> (2017.03.12.)

Képek Forrása:

- shutterstock.com
- bbc.com

Források:

- AZIZ, Fazleena: Only Malaysians can visit North Korea without a visa. In: The Star Online, March 9, 2009. <http://archive.is/vRwZg> (2017.03.13.)
- BHATIA, Manjit: Malaysia's criminal state of mind. In: New Mandala, 06 March 2017 <http://www.newmandala.org/malaysias-criminal-state-mind/> (2017.03.12.)
- GRAHAM-HARRISON, Emma: The death of Kim Jong-nam: what we know. In: The Guardian, 16 February 2017 <https://www.theguardian.com/world/2017/feb/16/kim-jong-nam-killing-what-we-know> (2017.03.13.)

-
- HUNT, Luke: Is the North Korea Crisis a Gift for Malaysia's Najib? In: The Diplomat, March 13, 2017 <http://thediplomat.com/2017/03/is-the-north-korea-crisis-a-gift-for-malysias-najib/> (2017.03.20.)
 - Malaysia says intercepted North Korean arms shipment to Thailand in 2011." Channel News Asia, 20 March 2017 <http://www.channelnewsasia.com/news/asiapacific/malaysia-says-intercepted-north-korean-arms-shipment-to-thailand/3610516.html> (2017.03.19.)
 - „Malaysian police reportedly enter North Korean Embassy amid rumors of Kim corpse handover to Pyongyang." In: The Japan Times, March 27, 2017 <http://www.japantimes.co.jp/news/2017/03/27/asia-pacific/malaysian-police-reportedly-enter-north-korean-embassy-amid-rumors-kim-corpse-handover-pyongyang/#.WN0QLDvyjIU> (2017.03.28.)
 - MALIK, Ahmad Rasik: The Malaysia-North Korea Diplomatic Meltdown. Issue Brief, Institute of Strategic Studies, March 16, 2017, 4. http://issi.org.pk/wp-content/uploads/2017/03/Final_IB_Ahmad_R_Malik_16-03-2017.pdf (2017.03.19.)
 - MILLER, Joshua Rett: Why the killing of Kim Jong Un's brother is a terrifying sign? In: New York Post, February 15, 2017 <http://nypost.com/2017/02/15/why-the-killing-of-kim-jong-uns-brother-is-a-terrifying-sign/> (2017.03.18.)
 - O'GRADY, Bill: The Assassination of Kim Jong Nam. Advisor Perspectives, March 6, 2017, 1-2. <https://www.advisorperspectives.com/commentaries/2017/03/07/the-assassination-of-kim-jong-nam?channel=Global%20Markets> (2017.03.23.)
 - PANDA, Ankit: Pyongyang Bans All Malaysian Citizens From Leaving North Korea As Diplomatic Row Reaches New Heights. In: The Diplomat, March 07, 2017 <http://thediplomat.com/2017/03/pyongyang-bans-all-malaysian-citizens-from-leaving-north-korea-as-diplomatic-row-reaches-new-heights/> (2017.03.12.)
 - PARAMESWARAN, Prashanth: The Myth of a North Korea-Malaysia Special Relationship. In: The Diplomat, February 23, 2017 <http://thediplomat.com/2017/02/the-myth-of-a-north-korea-malaysia-special-relationship/> (2017.03.13.)
 - PEARSON, James – MENON, Praveen: North Korean murder suspects go home with victim's body as Malaysia forced to swap. Reuters, March 31 2017 <http://www.reuters.com/article/us-northkorea-malaysia-kim-idUSKBN1711NI> (2017.03.31.)
 - POWER, John: What Does the Kim Jong-Nam Assassination Mean for China? In: The Diplomat, February 17, 2017 <http://thediplomat.com/2017/02/what-does-the-kim-jong-nam-assassination-mean-for-china/> (2017.03.12.)
 - RYALL, Julian: Picture emerges of Kim Jong-nam slumped over moments before his death as second post mortem to be conducted. In: The Telegraph, 18 February 2017 <http://www.telegraph.co.uk/news/2017/02/18/north-korean-passport-holder-arrested-malaysia-killing-kim-jong/> (2017.03.13.)